

İlgili Kanun / Madde
6356 S. STK/26

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2024/9025
Karar No. 2024/16318
Tarihi: 19.12.2024

- SENDİKALARIN KOLEKTİF NİTELİKLİ DAVA VE ÜYELERİNİ TEMSİLEN BİREYSEL NİTELİKLİ DAVA HAKLARININ BULUNDUĞU
- TOPLULUK DAVASI
- SENDİKA ÜYELERİNİN DAVA TAKİP YETKİSİ VERMESİYLE SENDİKANIN DAVA AÇABİLECEĞİ

ÖZETİ: Sendika ve konfederasyonların kolektif nitelikli dava hakları ve sendikaların üyelerini temsilen bireysel nitelikli dava hakları olmak üzere iki farklı dava türü söz konusu olmaktadır. Bu anlamda sendikaların davacı ve davalı olabilmelerinde; somut, belirli üyeleri temsilen değil, anonim ve kolektif nitelikli bir temsil söz konusu olmaktadır. Burada söz konusu dava türü ile korunmak istenen menfaat bir veya birden fazla sendika veya konfederasyon üyesinin kişisel çıkarları olmayıp çalışma hayatının ortak çıkarlarıdır (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 28.09.2021 tarihli ve 2018/(22)9-678 Esas, 2021/1110 Karar sayılı karar).

Topluluk davası, sendikaların kolektif nitelikli temsilen dava açabilme ehliyetlerini genişletmekte; bu tür bir davanın konusunu sendika üyelerinin bireysel haklarına teşmil etmektedir (YHGK, 2018/(22)9-678 E., 2021/1110 K.).

Topluluk davası ile temsil ettiği üyelerinin menfaatlerini korumak amacıyla dava açan sendika; üyelerinin haklarının tespitine, üyeleri hakkında hukuka aykırı durumun giderilmesine ve üyelerinin

gelecekteki haklarının ihlal edilmesinin önüne geçilmesine yönelik tespit ve men davası açma şeklinde hareket edebilir (Fevzi Şahlanan, "Sendikaların Dava Ehliyeti Bağlamında Topluluk Davası (Karar incelemesi)", Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası Aylık Dergisi Hukuk 104, Nisan 2016, Sayı 420, s.2-5).

3. 6356 sayılı Kanun'un 53 üncü maddesine göre "Uygulanmakta olan bir toplu iş sözleşmesinin yorumundan doğan uyumsuzluklarda sözleşmenin taraflarınca dava açılabilir. ..." Bu madde kapsamında düzenlenen toplu iş sözleşmesinin yorumu davası, topluluk davasının toplu iş hukukundaki özel görünümü niteliğinde bir dava olarak toplu iş sözleşmesinin yürürlük süresi içerisinde sözleşmenin taraflarınca açılabilir.

4. 6356 sayılı Kanun'un 26 ncı maddesi uyarınca sendika, üye işçisinin ücret ve diğer alacakları için de dava açabilir.

5. Sendikanın dava takip yetkisini gösteren somut koşul vakıalar ise; üyesinin hakkı için dava açmış olması, bu konuda dava takip yetkisinin kendisine kanunen öngörülmüş olması, hak sahibi olduğunu iddia ettiği kişinin sendika üyesi olması, bu davayı açmak için üye işçinin kendisine yazılı talimat vermesidir (Buse Dişel, Dava Takip Yetkisi, İstanbul, 2020, s.174-175).

Taraflar arasındaki alacak davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince davanın reddine karar verilmiştir.

Kararın davacılar vekili tarafından istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince başvurunun esastan reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davalı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacılar vekili dava dilekçesinde; davalı işyerinde çalışan, isimli işçilerin sendika üyesi olduklarını, davalının bahsi geçen işçilere ücretlerini toplu iş sözleşmesine aykırı olarak eksik ödediğini ileri sürerek ödenmeyen 2 aylık ücret

farkı alacaklarının davalıdan tahsili ile isimleri yazılı olan işçilere ödenmesine karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; işçilerin ücretlerinin toplu iş sözleşmesine uygun ödendiğini savunarak davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararıyla; işçilerin ücretlerinin toplu iş sözleşmesinde belirlenen kıstas ve artışlara uygun olarak ödendiği, işçilere toplu iş sözleşmesi ile belirlenen miktarın da üzerinde ödeme yapıldığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacılar vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

B. İstinaf Sebepleri

Davacılar vekili; dava dilekçesinde ileri sürdüğü hususları tekrar ederek İlk Derece Mahkemesi kararının ortadan kaldırılması ve davanın kabulüne karar verilmesi istemi ile istinaf yoluna başvurmuştur.

C. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararıyla; uyuşmazlık konusunun işçilerin 2023 yılı ücretlerinin eksik ödenip ödenmediği hususunda olduğu, davalının toplu iş sözleşmesine uygun şekilde işçilerin 01.01.2023 tarihinde almış oldukları ücretlerine 30,00 TL seyyanen zam uygulayıp bulunan toplam miktara toplu iş sözleşmesi doğrultusunda %15 zam oranını da ekleyerek ödeme yaptığı gerekçesiyle davacılar vekilinin istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacılar vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davacılar vekili; istinaf dilekçesinde ileri sürdüğü sebepleri tekrar ederek Bölge Adliye Mahkemesi kararının ortadan kaldırılması ve İlk Derece Mahkemesi kararının bozulması istemi ile temyiz yoluna başvurmuştur.

C. Gerekçe

1. İlgili Hukuk

1.6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (6100 sayılı Kanun) 113 üncü maddesi, 114 üncü maddesinin birinci fıkrasının (h) bendi, 163 ve 164 üncü maddeleri, 369 uncu maddesinin birinci fıkrası ile 371 inci maddesi.

2. 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun (6356 sayılı Kanun) 26 ve 53 üncü maddeleri.

2. Değerlendirme

1.6356 sayılı Kanun'un 26 ncı maddesinin ikinci fıkrasına göre “Kuruluşlar, çalışma hayatından, mevzuattan, örf ve adetten doğan uyumsuzluklarda işçi ve işverenleri temsilen; sendikalar, yazılı başvuruları üzerine iş sözleşmesinden ve çalışma ilişkisinden doğan hakları ile sosyal güvenlik haklarında üyelerini ve mirasçılarını temsilen dava açmak ve bu nedenle açılmış davada davayı takip yetkisine sahiptir. Yargılama sürecinde üyeliğin sona ermesi üyenin yazılı onay vermesi kaydıyla bu yetkiyi etkilemez.”

Madde metninden de anlaşıldığı üzere, sendika ve konfederasyonların kolektif nitelikli dava hakları ve sendikaların üyelerini temsilen bireysel nitelikli dava hakları olmak üzere iki farklı dava türü söz konusu olmaktadır. Bu anlamda sendikaların davacı ve davalı olabilmelerinde; somut, belirli üyeleri temsilen değil, anonim ve kolektif nitelikli bir temsil söz konusu olmaktadır. Burada söz konusu dava türü ile korunmak istenen menfaat bir veya birden fazla sendika veya konfederasyon üyesinin kişisel çıkarları olmayıp çalışma hayatının ortak çıkarlarıdır (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 28.09.2021 tarihli ve 2018/(22)9-678 Esas, 2021/1110 Karar sayılı karar).

2. 6100 sayılı Kanun'un ikinci kısmının "Dava Çeşitleri" başlıklı birinci bölümünde yer alan 113 üncü maddesinde "Dernekler ve diğer tüzel kişiler, statüleri çerçevesinde, üyelerinin veya mensuplarının yabut temsil ettikleri kesimin menfaatlerini korumak için, kendi adlarına, ilgililerin haklarının tespiti veya hukuka aykırı durumun giderilmesi yabut ilgililerin gelecekteki haklarının ihlal edilmesinin önüne geçilmesi için dava açabilir." şeklinde düzenlenen topluluk davası usul hukukumuzda yer alan dava çeşitlerinden birisi olup Sendikalar, bu madde kapsamında belirtilen tüzel kişilerden biri olduğundan üyeleri adına bu maddeye göre dava açabilirler.

Topluluk davası, sendikaların kolektif nitelikli temsilen dava açabilme ehliyetlerini genişletmekte; bu tür bir davanın konusunu sendika üyelerinin bireysel haklarına teşmil etmektedir (YHGK, 2018/(22)9-678 E., 2021/1110 K.).

Topluluk davası ile temsil ettiği üyelerinin menfaatlerini korumak amacıyla dava açan sendika; üyelerinin haklarının tespitine, üyeleri hakkında hukuka aykırı durumun giderilmesine ve üyelerinin gelecekteki haklarının ihlal edilmesinin önüne geçilmesine yönelik tespit ve men davası açma şeklinde hareket edebilir (Fevzi Şahlanan, "Sendikaların Dava Ehliyeti Bağlamında Topluluk Davası (Karar incelemesi)", Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası Aylık Dergisi Hukuk 104, Nisan 2016, Sayı 420, s.2-5).

3. 6356 sayılı Kanun'un 53 üncü maddesine göre “Uygulanmakta olan bir toplu iş sözleşmesinin yorumundan doğan uyumsuzluklarda sözleşmenin taraflarınca dava açılabilir. ...” Bu madde kapsamında düzenlenen toplu iş sözleşmesinin yorumu davası, topluluk davasının toplu iş hukukundaki özel görünümü niteliğinde bir dava olarak toplu iş sözleşmesinin yürürlük süresi içerisinde sözleşmenin taraflarınca açılabilir.

4. 6356 sayılı Kanun'un 26 ncı maddesi uyarınca sendika, üye işçisinin ücret ve diğer alacakları için de dava açabilir.

5. Sendikanın dava takip yetkisini gösteren somut koşul vakıalar ise; üyesinin hakkı için dava açmış olması, bu konuda dava takip yetkisinin kendisine kanunen öngörülmüş olması, hak sahibi olduğunu iddia ettiği kişinin sendika üyesi olması, bu davayı açmak için üye işçinin kendisine yazılı talimat vermesidir (Buse Dişel, Dava Takip Yetkisi, İstanbul, 2020, s.174-175).

6. Somut uyuşmazlıkta davacılar adına dava takip yetkisi bulunan Sendika vekilince, aynı dava dilekçesiyle sendika üyesi bir kısım işçinin ücretlerinin eksik ödendiği ileri sürülerek fark ücret alacaklarının işçilere ödenmesi talep edilmiştir. Yukarıda yapılan açıklamalara göre eldeki dava; topluluk davası ya da toplu iş sözleşmesinin yorumu davası olmayıp üyesi işçilerce dava takip yetkisi verilen Sendikanın bu işçiler adına açmış olduğu ve yasal dayanağını 4857 sayılı İş Kanunu'nun oluşturduğu bir alacak davasıdır. Dolayısıyla davacı sayısınca dava bulunmaktadır.

7. 6100 sayılı Kanun kapsamında, davaya konu hak ve borcun ortak olması, birden fazla kişinin ortak bir işlem ile borç altına girmiş olması, davanın birden fazla kişi hakkında aynı sebepten doğmuş olması hâllerinde birden çok kimsenin birlikte dava açması olanaklı olduğu gibi birlikte aleyhlerine de dava açılabilir. Ancak somut uyuşmazlıkta, her işçinin çalışma şekil ve şartları (hizmet süresi, aylık ücret seviyesi, günlük çalışma süresi, yapılan iş ve işin niteliği gibi) farklı olup yargılamanın sağlıklı şekilde yürütülmesi bakımından açılan davaların ayrı görülmesi ve sonuçlandırılması gerekir.

8. Hâl böyle olunca İlk Derece Mahkemesince, dava dilekçesinde ismi geçen işçiler yönünden dosyanın ayrı ayrı tefriki sağlandıktan sonra arabuluculuk ve diğer dava şartları yönünden de değerlendirme yapılarak sonucuna göre karar verilmesi yerine yazılı şekilde işin esasına girilmesi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

1. Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının **ORTADAN KALDIRILMASINA**,

2. İlk Derece Mahkemesi kararının usulden **BOZULMASINA**,

Bozma sebebine göre davacılar vekilinin diğer temyiz itirazlarının şimdilik incelenmesine yer olmadığına, Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgiliye iadesine,

Dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

19.12.2024 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.